

עתיד מקצוע מידענות: מחקר דלפי/ברונשטיין ג'ני

תקציר:

מטרת המחקר היא לזהות את התמורות אשר חלות היום על מקצוע מידענות כתוצאה מהתהוותה של חברת המידע. כמו כן, מחקר זה בוחן את הפתרונות המוצעים כיום, וכן מוסיף רעיונות חדשים אשר ייסעו למידען להתמודד עם אתגרי חברת המידע. ההתפתחויות האחרונות בתחום טכנולוגיית המידע ובשירותי רשתות המידע, הביאו לאיבחון מחדש של התפקידים ותחומי האחריות של המידענים. כתוצאה מכך, אנו חייבים לבחון מחדש את טבעו של המקצוע, כך שהוא יוכל למלות תפקיד מרכזי בחברת המידע.

התהוותה של מהפכת המידע והתפתחות האינטרנט חייבו את הספרנים והן את המשתמשים להתמודד עם אתגרים ובעיות שלא היו כדוגמתם בעבר. לפני עידן המידע, הספרן היה צריך להכיר רק את מקורות הידע שהיו קיימים בספריה שלו. היום הספרנים אינם יכולים להסתמך רק על המקורות שלהם, אלה הם חייבים להתמודד עם מקורות מידע בכל מיני סוגים הגדלים ומתרבים ללא הפסק. מצד שני, התפתחות האינטרנט והזלתם של המחשבים מאפשרים גישה קלה וישירה למקורות מידע עצומים בלי צורך בתיווך הספרן. שינוי זה באופן ובצורת הגישה והשימוש במידע הביא את המידענים להכיר בעובדה שחייבים לארגן את הספריות על פי צרכיהם של המשתמשים ולא של הספרנים. הספרנים, שבמשך דורות מארגנים מקורות מידע, חייבים לנצל את ההזדמנות ולייצר מהות חדשה למקצוע. מאמץ זה בלתי אפשרי בלי שיחול שינוי רדיקלי בטבעו של המקצוע, כשהספרנים ממציאיים את עצמם מחדש בהקשר של חברת המידע. מחקר זה ינסה לחקור, דרך קבוצת מומחים, איך מקצוע המידענות צריך להשתנות כדי להתמודד עם האתגרים של חברת המידע.

מחקר זה מתבסס על טכניקת "דלפי" אשר פותחה על-ידי מכוון רנד בתחילת שנות ה-50. טכניקה זו, הוכרה כ"אבן הפינה למחקר עתידני", כאמצעי בעזרתו קבוצה של מומחים חוקרת רעיונות מורכבים בתקווה להגיע לקונצנזוס בנושא הנבחר. זהו תהליך יעיל של תקשורת קבוצתית, המאפשרת להימנע מהרבה הסכות פסיכולוגיות הטבועות בדיונים קבוצתיים ומאפשר ליזום שיפוט סיסטמתי של המומחים בתחום מומחיותם. טכניקה זו בדרך כלל פועלת בעזרת שאלונים הנשלים לכל מומחה ומומחה בדרך השומרת על האנונימיות של תגובותיהם. תגובות לשאלות מצורפות לכל שאלון ובהתאם לו נבנה השאלון החדש עד אשר מגיעים לקונצנזוס. אתר האינטרנט, הכולל שאלון עם 47 הצהרות, נבנה עבור הפרוייקט. המומחים היו צריכים לדרג את המשפטים על פי רציותם והסתברותם. בשלב הראשון מאה ועשרים מומחים מארה"ב, אירופה וקנדה הוזמנו להשתתף דרך דואר אלקטרוני, ארבעים השתתפו בפועל. פנל המומחים הורכב ממנהלי ספריות ציבוריות ואקדמיות גדולות, מנהלי בתי ספר ללימודי מידע וספרנות, וגם מנהלים של מרכז מידע בחברות גדולות. ההודעה הראשונה הכילה תיאור קצר של המחקר וכתובת האינטרנט של האתר. קבוצת המומחים הגיע לקונסנסוס ברוב התשובות, אולם חלק מהתשובות נפלו מחוץ לקונסנסוס.

השלב השני של המחקר הוגדל לתשאל אותם המומחים לגבי תשובותיהם החריגות. עשרים ושישה מומחים קיבלו דואר אלקטרוני שני ובו בקשה להסביר לגבי תשובותיהם החריגות. התוצאות של שני השלבים מוצגות במסמך עם הפירוש של המחברת.

כל השערות המחקר אומתו על ידי הממצאים. שבעים ושבע אחוזים של המומחים מאמינים שהמודל המסורתי של הספרייה לא יוחלף לגמרי על ידי המודל הוירטואלי בעתיד הקרוב. מעבר לכך, 87.5% של המומחים סבורים שרצוי מאוד שספריות ימשיכו בתפקידם כ"זיכרון החברה" על ידי איסוף ושימור של מידע בעל ערך למען הדורות הבאים. אולם, זה לא אומר שספריות ומרכזי מידע לא עוברים שינויים מרחיקי לכת. ספריות ומרכזי מידע החלו לשנות דפוסי עבודה, הם נוטשים את הגישה המסורתית למידע לטובת גישה הממקמת את המשתמש במרכז העשייה. שמונים וחמישה אחוזים של המשתתפים סבורים שמאוד רצוי שמידענים וספרנים יקדישו מאמצים רבים כדי להבין את צורכי המידע של המשתמשים ו-73.8% סבורים שהתפתחות זו אפשרית. על פי תוצאות המחקר, מתחילים המידענים להאמין בייחוד כישוריהם ואיך כישורים אלה יכולים לשמש אותם בתפקידים מחוץ לכותלי הספרייה/מרכז מידע. לגבי המקצוע עצמו, 87.5% של המומחים מאמינים שמקצוע המידענות לא רק שלא ייעלם הוא יהפוך למרכזי מאוד בחברת המידע. היום יותר מתמיד דרושים אותם הכישורים ה"מסורתיים" של הספרנים, כישורים כגון אסטרטגיות חיפוש, תכנון ועיצוב של מאגרי מידע, וגם ניתוח מערכות יהיו חיוניים על מנת להתגבר על האתגרים של מהפכת המידע. רק 7.5% של המשתתפים סבורים שהמקצוע ישתנה עד כדי העלמות.

מחקר זה מתמקד בניסוח מטרות ויעדים. הוא לא ניסיון ל"חזות" את התפתחות תחום מדעי המידע, אלא, הוא מנסה להגדיר את המטרות אשר יעזרו לעסוק בתחום המידע למצוא את מקומו בחברת המידע.

מס' מיון בספרייה :

020 BRO f

מס' מערכת בספרייה :

468087